

Inhoud

Van de voorzitter	3
Van de redactie	4
Programma 1991 - 1992	5
Excursie naar Eijsden en Maastricht op 28 september 1991	7
Lezingen	11
L. Derix, Oud Horst in het nieuws (deel 2 en 3!)	16
P.A.M. Geurts, Horster notabelen over een eventuele afscheiding van Sevenum van Horst	19
Musea	
Streekmuseum Stichting Oudheidkamer Horst	27
Stichting Beheer Kunstschaten Sint-Lambertuskerk	29
Koperslagersmuseum P. van der Beele	30
Streekboerderijmuseum "De Locht"	32
Goltziusmuseum te Venlo	33
J. Hendrix, Gewoonterecht Lottum uit 1428	35

Van de voorzitter

Het bestuur heeft getracht voor u een aantrekkelijk programma samen te stellen: lezingen, excursies en cursus genealogie. We zullen dan ook op het bekende stramien voortborduren, omdat telkens blijkt dat dit door onze leden als zodanig geapprecieerd wordt.

Vaak moeten we ons binnen ophouden bij ons werk voor LGOG, maar we hebben in de nu voorbije mooie zomer, waarin vele records werden gebroken, volop kunnen genieten van het buitenleven in al zijn schakeringen. Menigeen zal ook de sfeer geproefd hebben van oude steden en dorpen in binnen- en buitenland. Die sfeer werd mede bepaald door mooie, oude straatjes. Daarom moeten we - met in het geheugen de mede vanwege het fraaie weer zo geslaagde, vijfde Open Monumentendag - zorgen dat ook in onze eigen woonomgeving die sfeer gehandhaafd blijft. Het gaat daarbij niet alleen om monumentale panden, maar ook om straatwanden met mooie, harmonisch gebouwde woningen, die elk op zich geen echt monument behoeven te zijn, maar die in zijn totaliteit - als straatwanden dus - wel beschermd dienen te worden.

Wij hebben, zeker ook als LGOG, de dure plicht om al het schoons wat door onze voorouders geschonken is, door te geven aan hen die na ons komen. Moge deze gedachte meehelpen de sfeer te bepalen van onze leefgemeenschappen. Een woord van dank is hier op de plaats voor de redactie van INFO-LGOG die - samen met een aantal andere LGOG-leden - mede de sfeer van LGOG in onze regio bepaalt.

L.J. Greweldinger, voorzitter

Van de redactie

In dit nummer van INFO LGOG treft U een overzicht aan van de geplande activiteiten van LGOG-Kring Horst en Sevenum voor het komende seizoen. Excursies en lezingen vormen wederom de kern van ons programma. Bijzondere aandacht krijgt de excursie naar Eijsden en Maastricht op 28 september. Een korte schets van de lezingen welke dit seizoen op het programma staan, geeft U tevens alvast een introductie op spreker en onderwerp.

In de rubriek "Musea" wordt aandacht geschonken aan de vier musea die Horst rijk is. Onder de kop "Goltziusmuseum" krijgt U enige informatie over een tweetal tentoonstellingen die in de komende periode aldaar worden georganiseerd.

Verder treft U in dit nummer van INFO LGOG een artikel aan van P.A.M. Geurts. Ditmaal brengt hij ons naar 10 december 1833. Toen mochten Horster notabelen alsnog reageren op een eventuele afscheiding van Sevenum van Horst. Een archiefstuk wordt door J. Hendrix besproken in zijn artikel "Gewoonterecht Lottum uit 1428".

Wij hopen dat U INFO LGOG weer met veel genoegen zult lezen.

Y. Hermans-Cuppen

G. Verheijen

PROGRAMMA 1991 - 1992

Hier volgt het programma 1991 - 1992 van LGOG-Kring Horst en Sevenum.

De lezingen worden gehouden in de grote zaal van Restaurant De Oude Lind, Venrayseweg 93 in Horst, telefoon zaal 04709-81370. De wintercursus wordt gegeven in de studiezaal van de oudheidkamer Horst, Lambertusplein 3a, telefoon 04709-86540. Alle bijeenkomsten worden gehouden op maandagavond en beginnen om 20.00 uur.

9 september: LEZING

De heer A.H. Salden uit Venlo zal een dia-voordracht houden over: Kasteel en park Eijsden. Deze lezing is tevens bedoeld als voorbereiding op de najaarsexcursie.

28 september: EXCURSIE

Najaarsexcursie naar Eijsden (kasteel en park) en Maastricht (O.L. Vrouwebasiliek en Spaans Gouvernement).

4 november: LEZING

De heer Drs. H. Stoeper, provinciaal archeoloog voor Limburg, zal spreken over: Archeologische actualiteiten.

16 december: LEZING

De heer Drs. W. Knippenberg uit 's-Hertogenbosch zal een dia-lezing verzorgen over: Adellijke Stiftsdames en vrome Begijntjes.

27 januari: LEZING

De heer Drs. P.T.R. Mestrom uit Maastricht zal een voordracht houden over: Limburgse klokken en klokkenmakers.

16 maart: JAARVERGADERING EN LEZING

Na de achttiende jaarvergadering zal de heer Drs. J. Gerrits uit Spaubeek een lezing houden over: Schutterijen op het Limburgse platteland; een cultureel fenomeen.

9 mei: EXCURSIE

Voorjaarsexcursie naar een nader te bepalen doel in Duitsland.

KLEINE EXCURSIES

Op nader te bepalen data kunnen kleine excursies worden gehouden. Hiervan verschijnen tijdig aankondigingen in de lokale persmedia.

CURSUS GENEALOGIE

Het bestuur bereidt een cursus genealogie voor die in de komende wintermaanden zal worden gehouden in de studiezaal van de Oudheidkamer. U ontvangt hierover tijdig een circulaire.

Kopij voor de volgende aflevering van
INFO LGOG (nummer 5, maart 1992)
kunt u inzenden tot 15 februari.

Redactieadres: Venloseweg 48, 5961 JD Horst.
Telefoon 04709-81431.

Excursie naar Eijsden en Maastricht op 28 september 1991

Op zaterdag 28 september organiseerde LGOG Kring Horst en Sevenum een excursie naar Eijsden en Maastricht.

Om kwart voor acht uur vertrok het gezelschap uit Horst vanaf het parkeerterrein achter het gemeentehuis en om acht uur uit Sevenum vanaf het Pastoor Vullingsplein. Aan het Vrijthof te Maastricht volgde om kwart over negen een rondleiding in het **Spaans of Brabants Gouvernement**. Na aankomst in Kasteel Eijsden stond koffie met vlaai klaar. Graaf en gravin de Liedekerke de Pailhe hebben de deelnemers in twee groepen rondgeleid door het kasteel en het park.

's Middags heeft men onder leiding van député Jean Bronckers, oud-gemeentesecretaris van Eijsden, een rondwandeling door de oude kern van Eijsden gemaakt. Om drie uur stond een bezoek aan de **Onze Lieve Vrouwebasiliek te Maastricht** op het programma. Het gezelschap heeft onder leiding van schatbewaarder J. Goessen kennis kunnen maken met de rijke geschiedenis van deze stadskerk. In deze basiliek kan men onder andere 28 glasramen bewonderen van de glazenier Daan Wildschut, een oud-Horstenaar. Om vijf uur volgde het vertrek naar huis.

Kasteel Eijsden

Walram II, hertog van Limburg en Luxemburg, begraven te Rolduc, sprak begin dertiende eeuw in de vroegst bekende vermelding van "curtis en villa mea" te Eijsden.

In 1559 werd onder koning Philips II Eijsden tot heerlijkheid verheven. Het huidige kasteel in Maaslandse renaissance-stijl werd blijkens het alliantiewapen met jaartal boven de poort-ingang in 1636 opgetrokken of voltooid door Arnold de la Margelle en zijn echtgenote Margaretha van Bocholtz. Zowel kasteel als voor-gebouw bestaan uit twee vleugels in de vorm van een winkelhaak. Het kasteel zelf heeft een toren en twee hoekpaviljoens. Kenmerkend voor de Maaslandse renaissance zijn de bouwmaterialen: rode baksteen, grijze hardsteen, gele mergel en donkere glinsterende leisteen. Het exterieur is vrij gaaf bewaard gebleven. Het interieur is in de achttiende eeuw grotendeels vernieuwd volgens de toenmalige mode: rococo en vervolgens verschillende opeenvolgende Lodewijk-stijlen. Dit geldt in het bijzonder voor de representatieve westvleugel.

Sedert 1729 behoorde het kasteel vrijwel ononderbroken aan de familie De Geloës, tot het in 1936 eigendom werd van de familie De Liedekerke de Paihle.

De huidige parkaanleg is nauwelijks een eeuw oud en gebaseerd op een ontwerp in Lenôtre-stijl van Achille Duchène. Het park is opengesteld voor wandelaars.

Onze Lieve Vrouwebasiliek

Al zeker zevenhonderd jaar staat dicht bij de Maas de kerk van Onze Lieve Vrouw. De oudste vermelding van bouwactiviteiten dateert uit de tiende eeuw. De Onze Lieve Vrouwekerk van Maastricht mag zich met recht de Moederkerk van Nederland noemen. Al in de vierde eeuw was de kerk de zetel van de bisschoppen van Maas-

tricht. In 1147 predikte Bernardus van Clairveaux er de Tweede Kruistocht. Omstreeks 1460 bouwde Proost Arnold de Merode de kapel van de Sterre der Zee, ook Merode-kapel genoemd. Tot aan de Franse revolutie was deze kerk de officiële stadskerk van Maastricht. Dit in tegenstelling tot de Sint Servaaskerk die als Rijksvrije Kapittelkerk rechtstreeks onder het gezag van paus en keizer stond.

In 1933 werd de O.L.V.-kerk verheven tot Basiliica Minor. Mgr. G. Lemmens nam het wapen van de Sterre der Zee over als zijn bisschoppelijk wapen.

Tussen 1887 en 1917 vonden grote restauratiewerkzaamheden plaats. Daarna werd in drie etappes een moderne beglazing aangebracht door de kunstenaars Henri Jonas (vier ramen) en Daan Wildschut (28 ramen).

Spaans of Brabants Gouvernement

Sedert het eind van de veertiende eeuw was in dit monumentale pand aan het Vrijthof het hof van de Hertog van Brabant gevestigd. Het gebouw wordt thans beheerd door de Stichting Wagner-De Wit.

1863

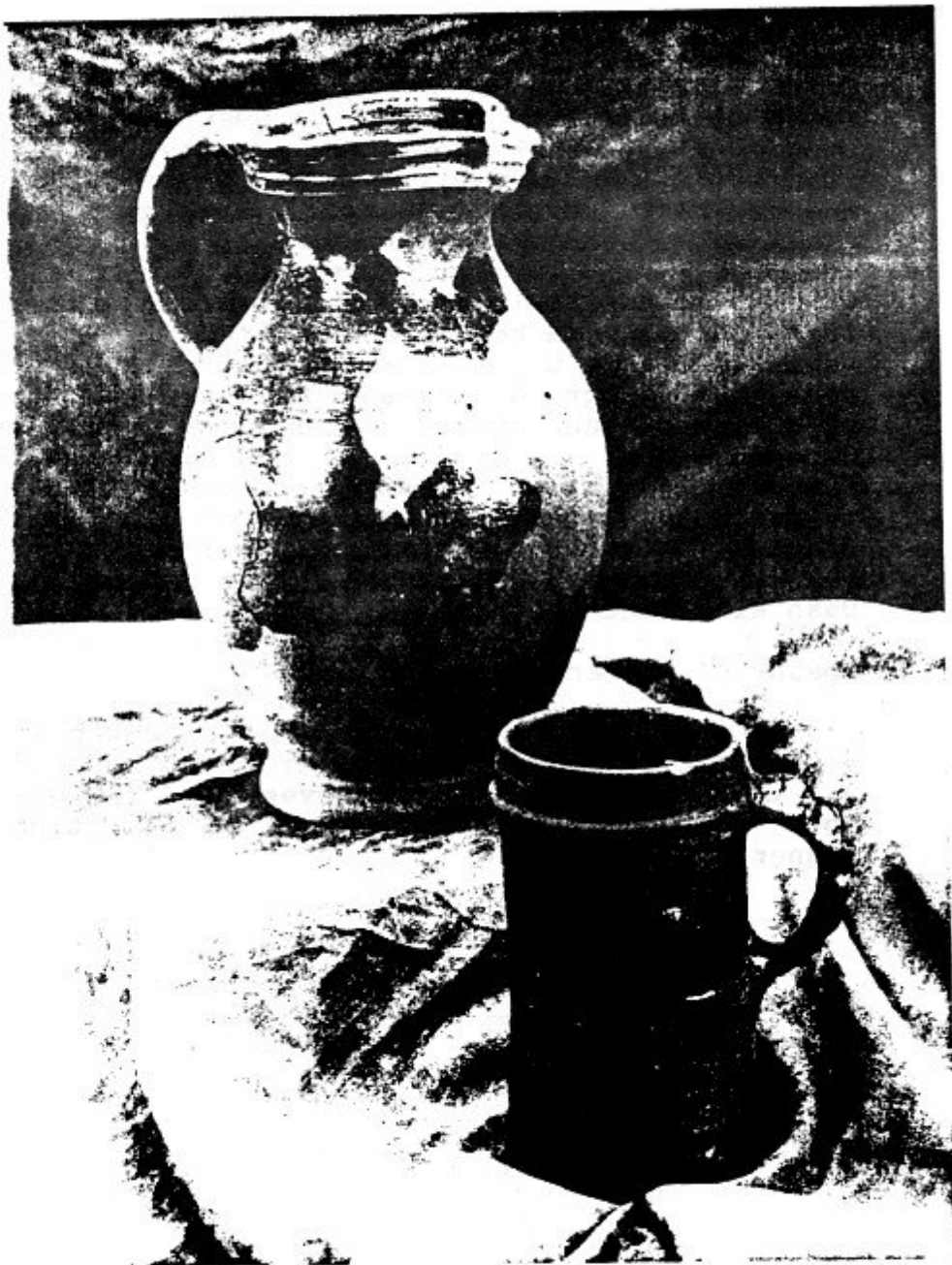

Foto: Hans van der Beek

Twee kannen uit de Gennapse pottenbakkerij.

LEZINGEN

De lezingen worden in de grote zaal van Restaurant De Oude Lind gehouden. Aanvang 20.00 uur.

9 september:

Kasteel en park van Eijsden

Op 9 september hield de heer A.H. Salden uit Venlo een dia-lezing over het kasteel en het park van Eijsden als voorbereiding op de na-jaarsexcursie. Verdere gegevens hierover staan in het artikel over de excursie van 28 september.

4 november:

Archeologische actualiteiten

Op 4 november komt de heer Drs. H. Stoepker, sinds 1985 verbonden aan de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek en tevens provinciaal archeoloog van Limburg, een lezing houden over "Archeologische actualiteiten in Limburg".

De heer Stoepker zal eerst iets vertellen over de wijze waarop er gegraven wordt en waarom er in het ene geval wel en in het andere niet wordt gegraven. Dit alles onder het motto: archeologie is anders dan u denkt. Een tweede punt is de samenwerking tussen archeologische instanties en verenigingen van vrijwilligers, zoals heemkundeverenigingen en archeologische werkgroepen. Dit onder het motto: de ogen en oren van de archeologie. Het derde deel is gewijd aan recente opgravingen. De provinciaal archeoloog Stoepker zal ook iets vertellen

over het in 1991 verrichte onderzoek aan de A 73 (Prehistorische en Romeinse bewoning) en in Susteren (middeleeuws klooster), en verder - als de tijd het toelaat - ook nog iets over Sittard (middeleeuws dorp) en Gennep. Op 22 september hield de heer Stoepker een inleiding bij de opening van de tentoonstelling "Een achttiende eeuwse pottenbakkerij (te Gennep) archeologisch onderzocht". Deze expositie is nog tot 17 november te zien in het Goltziusmuseum te Venlo.

16 december:

Adellijke stiftsdames en vrome begijntjes

Op 16 december zal de heer Drs. W. Knippenberg uit 's-Hertogenbosch wederom een dia-lezing verzorgen. Deze avond is het onderwerp: Adellijke stiftsdames en vrome begijntjes.

Enkele vrouwenkloosters hebben een langdurig en zeer geëmancipeerd bestaan geleid. Het oudste vrouwenklooster in de Nederlanden was dat van Sint Gertrudis te Nijvel, dat vanaf 650 tot 1795 een voornaam religieus centrum was. Tegen het jaar 1000 werden kloosters gesticht voor adellijke stiftsdames te Hoog-Elten en Thorn, welke tot het einde van de achttiende eeuw bleven bestaan. De ongehuwde dames onderhielden het koorgebed, maar behielden persoonlijk bezit en legden geen eeuwige geloften af. In de vijftiende eeuw ontstonden de adellijke vrouwenkloosters Binderen bij Helmond en Hooidonk bij Nuenen, die beide de Hervorming niet overleefden en rond 1650 op-hielden te bestaan.

Niet-adellijke vrouwenkloosters waren de Bir-gittinessen van Coudewater (1434), in 1713

gevlucht naar Uden en het klooster Soeterbeek (1448) bij Eindhoven, in 1732 gevlucht naar Deursen, gelegen in het Vrije Land van Ravenstein. Beide kloosters hebben de Franse Revolutie overleefd en bestaan nog.

Een geheel andere groep vrouwen ging zich in de twaalfde eeuw zonder strenge kloosterge-
loften toeleggen op zieken- en bejaardenver-
zorging. Rond 1250 werden in de Nederlanden
voor deze duizenden vrouwen talrijke begijnho-
ven gebouwd, waarin zij beter en veiliger hun
"bidden en werken" konden regelen. Zij vonden
in deze hoven tot in de twintigste eeuw een
"voorsaele des hemels" en leefden er in "scha-
melheit van maegdelijckheit".

27 januari:

Limburgse klokken en klokkenmakers

Op maandag 27 januari 1992 zal de heer Drs.
P.T.R. Mestrom uit Maastricht een voordracht
houden over Limburgse klokken en klokkenma-
kers, die hij zal illustreren met dia's.

Het is niet zo algemeen bekend dat er in de
beide Limburgen gedurende vele eeuwen uurwer-
ken zijn vervaardigd. De heer Mestrom zal in
zijn lezing de geschiedenis hiervan trachten
te schetsen in de beide Limburgen met nadruk
op Noord-Limburg en Horst in het bijzonder,
vanaf de uitvinding van het mechanische uur-
werk eind dertiende eeuw tot ongeveer 1850,
omdat dan een eind komt aan de ambachtelijke
vervaardiging van uuwwerken.

Moeten we ons voor de alleroudste, meestal
openbare en bijna alle verloren gegane uurwer-
ken beperken tot archivalische gegevens, de
evolutie van Limburgse klokken kan vanaf het

midden van zeventiende eeuw getoond worden met behulp van dia's van nog bestaande exemplaren. Biografische gegevens van de makers zullen zoveel mogelijk worden vermeld. Terloops zal worden gewezen op punten waarop dient te worden gelet bij eventuele aankoop van een klok. De spreker is ook bereid tijdens de lezing door toehoorders getoonde foto's of andere materiaal te bespreken.

Hij zou graag tijdig, liefst zo spoedig mogelijk en dus vóór de lezing, in contact komen met mensen die hem vooral genelaogische gegevens betreffende de Horster klokkenmakersfamilie Trommar kunnen verschaffen.

16 maart:

Schutterijen op het Limburgse platteland: een cultureel fenomeen

Na de achttiende jaarvergadering op maandag 16 maart zal de heer Drs. Jos Gerrits uit Spaubeek een lezing verzorgen over : Schutterijen op het Limburgse platteland: een cultureel fenomeen.

Bij de studie naar het verleden van schutterijen op het Limburgse platteland moet men met een belangrijk obstakel rekening houden: het bronnenmateriaal zoals reglementen en rekeningen is niet nauwelijks bewaard gebleven. Bovendien is het materiaal dat nu nog wel aanwezig is, slechts een fractie van de archiefbronnen die sedert het begin zijn gevormd.

Dit manco leidt er weleens toe dat in publikaties over het ontstaan van schutterijen "voor het gemak" wordt uitgegaan van "algemeen aanvaarde ideeën en schijnbaar logische verkla-

ringen": schutterijen zouden zijn opgericht ter bescherming van "auter, troon en heerd". Het fragmentarische bronnenmateriaal dat daarbij voorhanden is, biedt ondersteuning aan deze ideeën. Bovendien marcheren schutterijen immers nog steeds in militaire uniformen. Wanneer men echter, ondanks alles, de moeite neemt om een reeks van reglementen en rekeningen te verzamelen en te analyseren, en de aldus verkregen gegevens tegen het licht van een algemene historische context plaatst, moet men tot de conclusie komen dat de schutterijen op het Limburgse platteland niet primair ter bescherming zijn opgericht. Hun ontstaan hangt veel meer samen met een complex van evenwaardige sociale, economische, politieke en religieuze factoren. Het schutterwezen moet daarom bovenal als een cultureel fenomeen worden beschouwd. Deze "controversiële" stelling zal tijdens de lezing uitvoerig worden toegelicht.

OUD HORST IN HET NIEUWS (DEEL 2 EN 3!)

Op 8 november a.s. vindt in CC "'t Gasth es" de presentatie plaats van deel 2 en 3 van de boekenreeks OUD HORST IN HET NIEUWS. In deel 2 komen de nieuwsberichten, foto's en achtergrondverhalen aan de orde die betrekking hebben op de periode 1900 tot aug. 1914 (begin Eerste Wereldoorlog). Deel 3 belicht de Eerste Wereldoorlog en de tijd erna, tot het jaar 1930.

Oorspronkelijk lag het in de bedoeling om in het komend najaar slechts  en werk uit te brengen, waarin de jaren 1900 tot 1930 aan de orde zouden komen. Tijdens de voorlopige samenstelling bleek het boek echter te omvangrijk te worden. Na hernieuwde selectie van de kopij, bleef er toch nog zoveel materiaal over, dat besloten werd er twee delen van te maken. Aangezien hetzelfde "probleem" zich hoogstwaarschijnlijk zal voordoen bij het oorspronkelijk geplande derde deel, mag worden aangenomen dat de boekenreeks Oud Horst in het nieuws uiteindelijk uit 5 delen zal gaan bestaan.

Veel foto's

Zowel deel 2 als deel 3 zullen ruim 1000 krant-artikelen en ca. 220 authentieke foto's bevatten, verdeeld over bijna 250 pagina's. Uiteraard zullen diverse berichten in achtergrondverhalen weer nader toegelicht worden. De inhoud van de boeken zal deels in bruin gedrukt worden. Beide delen worden besloten met enkele bijlagen, waaronder een uitgebreid personenregister.

Presentatie

In het verleden zijn er over Horst een drietal liedjes gecomponeerd, die het predikaat "Horster Volkslied" verdienen, omdat zij gedurende tientallen jaren op officiële feesten in onze gemeente ten gehore werden gebracht. De teksten zijn al vaker gepubliceerd. De melodie van de twee oudste "hymnes" dreigde echter verloren te gaan. Vandaar dat ze in het kader van de voorbereidingen voor Oud Horst in het nieuws zijn opgespoord en opnieuw op papier gezet. Zij zullen als bijlage in een van de boeken worden opgenomen. Tevens zullen zij op de presentatie van 8 november worden gezongen. Deze bijeenkomst is, vanwege ruimtegebrek, alleen toegankelijk voor genodigden. Een belangrijk deel van het programma zal ingenomen worden door het "verhaal" van de kinderen uit de Belgische stad Dendermonde, die in de eerste Wereldoorlog in Horst onderdak hebben gevonden.

Intekenen

Belangstellenden kunnen op één van de volgende manieren in het bezit komen van beide nieuwe delen van Oud Horst in het nieuws:

1. Vanaf nu tot 8 november a.s. kunt U f 37,50 per deel overmaken op bankrekening 12.36.23.-529 of giro 1049369, onder duidelijke vermelding van Oud Horst in het nieuws en het deel of de delen die U wilt hebben. De bestelde exemplaren kunnen vanaf maandag 10 november bij boekhandel Willems in Horst worden afgehaald.

Wilt U de boeken per post thuisbezorgd krij-

gen, dan dient U f 45,00 (f 37,50 + f 7,50 verzendkosten) per deel op een van bovengenoemde rekeningen over te maken.

2. Mocht U op zaterdag 9 november (tussen 14.00 en 17.00 uur) in de gelegenheid zijn om naar CC 't Gasthòes te komen, dan kunt U daar exemplaren tegen contante betaling van f 37,50 afhalen. De moeite van het voorintekenen kunt U zich dan dus besparen.

3. Vanaf maandag 11 november a.s. worden de boeken bij boekhandel Willems in Horst en bij de verkoopkantoren van het Dagblad voor Noord-Limburg aangeboden tegen de normale prijs van ca. f 42,50.

Deel 4 en 5

In het najaar van 1992 zal deel 4 verschijnen, handelend over de periode van 1930 tot 1940. Een jaar later verschijnt het laatste deel over de tijd tussen 1940 en ca. 1950.

U kunt mede de inhoud van deze boeken bepalen door het (tijdelijk) beschikbaar stellen van oude foto's of het verstrekken van informatie voor achtergrondverhalen door contact op te nemen met Loe Derix, Elsbeemden 25, 5961 JZ Horst (tel. 04709-83961).

Loe Derix

Horster notabelen over een eventuele afscheiding van Sevenum van Horst.
10 december 1933 (1).

Tussen 15 november 1800 en 13 juni 1836 zijn Horst en Sevenum samengevoegd geweest, tenminste in bestuurlijk en administratief opzicht. De twee plaatsen werden bestuurd vanuit het gemeentehuis te Horst. Daar zetelde de éne burgemeester, daar vergaderde de éne gemeenteraad, bestaande uit negen leden: zes uit Horst (2020 inwoners) en drie uit Sevenum (1160 inwoners in het begin van de betreffende periode). Eén van de twee wethouders - ook wel adjoint, assessor of schepenen genoemd - moest uit Sevenum komen. In het gemeentehuis van Horst waren ook de gemeentendiensten van de twee plaatsen ondergebracht, waarvan de burgerlijke stand de belangrijkste was. Verschillende aangelegenheden van de twee plaatsen, bijvoorbeeld die op financieel gebied, werden afzonderlijk beheerd. Volledige fusie bestond er dus niet.

De inwoners van Sevenum zijn nooit gelukkig geweest met dat van boven opgelegd samengaan. Na 1815, toen de twee plaatsen onderdeel waren van de Nederlandse provincie Limburg, zijn in Sevenum diverse pogingen ondernomen om van Horst los te geraken en weer helemaal op eigen benen te komen staan. Zo werden bijvoorbeeld in 1816 en in 1824 bij de bevoegde instanties rekestten ingediend om van Horst af te komen. De rekestranten hadden echter voorlopig geen succes.

Het Sevenums rekest van 20 september 1833 werd te Brussel - waar toen het hoogste gezag over Limburg resideerde - eindelijk ernstig geno-

men. Vandaaruit werd op 4 november 1833 verordend dat er een hoorzitting van "grondeigenaars en notabelen" over een eventuele afscheiding van Sevenum van Horst moest worden gehouden. Pas op 21 november stelde P. Everts, Sevenummer in hart en nieren, sinds 1830 burgemeester van Horst-Sevenum, de niet volledig aanwezige gemeenteraadsleden op de hoogte van die Brusselse eis, die hij wenste te beperken tot de Sevenummers. Hij wist meteen door te drukken dat al twee dagen later te Sevenum een horing zou worden gehouden. Daar zetten ruim 250 Sevenummers hun handtekening onder het rekest waarin om afscheiding van Horst werd gevraagd.

In Horst leefde het gevoel, speciaal bij wethouder L.N.J. Neujean die op de gemeenteraadsvergadering van 21 november afwezig was geweest, dat Everts zich aan manipulaties had schuldig gemaakt (2). De burgemeester had de leden van de raad niet de nodige tijd gegund om de zaak rustig te overdenken. Hij had verzuimd ook de Horstenaren hun zegje te laten doen over een eventuele afscheiding. Neujean en zijn medestanders kregen gelijk van het bevoegd gezag. Op 10 december werd alsnog een bijeenkomst belegd van de Horster notabelen, waar 36 van de 51 geconvoceerden verschenen. De opvattingen van de aanwezigen werden door gemeentesecretaris Th. W. Zielkens zorgvuldig genoteerd, in een keurig handschrift maar in een spelling die enigszins afwijkt van de huidige. De meningen luiden als volgt:

1 Weijs Simon is gevraagd of hij iets tegen de Scheiding had; antwoorde Neen.

2 Van de Winkel Jan of hij iets tegen de Scheiding had, antwoorde, Ik wensch het moge

blijven gelijk het bestaat.

3 In 't Groenewolt Matthijs, antwoorde, men late het zoo men gewoon is.

4 In 't Groenewolt Jan, antwoorde, dat het zoo blijve is mijn meening.

5 Hoogen Hendrik, antwoorde, het zoude nadeelig voor Horst en Sevenum zijn, twee Burgemeesters en twee Sekretarissen te houden.

6 Verdellen Alard, antwoorde, ik wil het laten zoo ik het gevonden heb.

7 Tacken Jan Matthijs, antwoorde, ik dagt men zou het laten, zoo als van te voren, mij dacht dat het toen goed was.

8 Van de Winkel Pieter, antwoorde, het kan beter onder een Bestuur dan onder twee bestuurd worden.

9 Geurts Willem antwoorde, ik wil het laten zoo het is.

10 Jenniskens Nikolaas, antwoorde, ik heb liever dat het bleef zoo als het was.

11 Lenssen Gerard, antwoorde, ik mag lijden het blijve zoo als het is.

12 Poels Jan, antwoorde, ik heb er niets tegen, ik wil met de nieuwe wetten niets te doen hebben, ik mag lijden het blijve zoo het is.

13 Hagens Jan, antwoorde, ik ben er tegen.

14 Geurts Jan, antwoorde, Ik denk dat wij het laten zoo als het is.

15 Zegers Jan, is gevraagd hebt gij iets tegen de scheiding van Horst en Sevenum, antwoorde neen; ik zal het laten zoo het lang geweest is.

16 Camps Jan, antwoorde, ik heb er niets tegen maar blijven zij bijeen dan schijnt het mij beter en gemakkelijker hunne lasten te betalen.

17 Geurts Pieter, antwoorde, mij dunkt het zal

't meest profijjt zijn, van te laten zoo als het is.

18 Tacken Leonard, antwoorde, ik zoude ordon-
neren, dat zij bij een blijven, het zal ook
wel tot profijjt gedaan zijn, dat zij bij een
gekomen zijn.

19 Geurts Willem (opheijs) antwoorde, ik wil
het laten zoo het lang goed geweest is.

20 Houben Gerard, antwoorde, mij dunkt indien
zij bijeen bleven het ware beter; twee Gemeen-
ten kunnen beter de kosten bestrijden dan
eene.

21 Janssen Frans, antwoorde, mij dunkt het
voordeeliger is dat twee Gemeentens bij elkan-
der blijven.

22 Hoogers Matthijs, antwoorde, volgens mijn
denkpunt, men late het zoo het lang geweest
is.

23 Houben Pieter Jan, antwoorde, mij dunkt dat
het voordeeliger is ze bijeen te laten.

24 Poels Lambert, antwoorde, mij dunkt het
voordeeliger is, dat twee Gemeenten de Raad
onderhouden dan een.

25 Baltussen Arnold, antwoorde, het is beter
eenen Burgemeester te onderhouden als twee.

26 Drabbels Jan (Zoon) antwoorde, op vorige
vraag, wij willen het maar op het oud laten;
waarna de Burgemeester hem de tweede vraag
voorstelde; (vraag :) dunkt u dat het nadee-
lig voor Horst is; antwoorde, dat weet ik
niet.

27 Christiaens Martin (Zoon) antwoorde, mij
dunkt het is voordeeliger bijeen te blijven;
waarom, mij dunkt het voordeeliger is eenen
als twee Burgemeesters te onderhouden.

28 Buijssen Frans, antwoorde, de meeste In-
wooners zijn genegen het zoo te laten, en dus

kan ik niet anders.

29 Steeghs Jan, antwoorde, zij laten het maar zoo het nu is.

30 Steffens Adolf, antwoorde, ik verklaar mij tegen de Scheiding, hetwelk het Dorp Sevenum vraagd omdat de twee Dorpen Horst en Sevenum sedert meer dan dertig jaren onder eene administratie vereenigd zijn geweest, de Akten van den Burgerlijken Stand onder elkander gehouden zijn, en bij de invoering van het Kadaster, zoo wel de schattingen als de limieten der beide Dorpen op een globale wijze hebben plaats gevonden; en verder, omdat groote Gemeentens met minder kosten voor de Inwooners, en vrij regelmatig kunnen geadministreerd worden.

31 Hafmans Alexander, antwoorde, dat de Burge-meesterij groot blijve om de kosten te sparen.

32 Van Douveren Pieter Antoon, antwoorde, dan zijn wij zwaarder in kosten, en dus zou ik houden dat wij blijven zoo wij zijn.

33 Vollenberg Herman, antwoorde, mij dunkt dat het voordeeliger is en beter, een Burgemeester dan twee te onderhouden.

34 Deselaers Gerard, antwoorde, mij dunkt, dat beter eenen Burgemeester te onderhouden is als twee, omdat het tot voordeel van het algemeen strekt.

35 Houben Hendrik, antwoorde; dat hij vermeend dat de Scheiding des Dorps Sevenum van de Gemeente Horst, het nadeel van beide Gemeentens zoude uitmaken, omdat men in eene groote bevolkte Gemeente voordeeliger in de kosten van Bestuur kan voorzien, dan in eene kleine Gemeente.

Dat de beide Dorpen geheel aan elkander gelegen, de huizen te zamen gebouwt, noch door

eene Rivier, noch door eenen weg of straat afgesneden zijn en vervolgens ook passelijk te zamen kunnen bestuurd worden.

Dat ingeval deze Scheiding voordeelig ware, men die al over lang zoude daargesteld hebben, 't geen in den beginne ook niet zoo groote kosten zoude veroorzaakt hebben, dan thans, na eene vereeniging van meer dan dertig Jaren, en na de invoering van het Kadaster.

Dat de inwoners van beide Dorpen, van een en dezelfde aard zijn, te zamen trouwen, te zamen handelen, dagelijksch te zamen verkeereren, en verscheidene Inwoners van Horst hun graan ter Molen te Sevenum laten malen.

Hij verklaart zich alzoo tegen de Scheiding en hoopt dat de Gemeente blijft, zoo als dezelve thans bestaat, want het is zeker, dat, om beide Dorpen te bevoordeelen de vereeniging geschied is.

36 Frenken Pieter, antwoorde, het was beter dat gij het op het oud liet, aan hem vragende, waarom? omdat wij het gewoon zijn.

Op enkele uitzonderingen na waren de Horster notabelen, die de moeite hadden genomen de bijeenkomst te bezoeken, tegen een scheiding van Sevenum. Hun argumentatie vertoonde maar weinig variatie. De simpele redeneringen luiden in de meeste gevallen: één bestuur is voordeliger dan twee; de twee plaatsen zijn al langer dan dertig jaren bij elkaar, zo moet het dus blijven.

Alleen de 30ste, Adolf Steffens (tussen 1815 en 1818 en tussen 1823 en 1830 burgemeester) en de 35ste, Hendrik Houben, van de onder-vraagden, wisten uitgebreider argumenten tegen een afscheiding naar voren te brengen. Verschillende onderdelen van hun redeneringen

werden overgenomen in de brief die vijf Horster gemeenteraadsleden diezelfde 10de december naar Brussel stuurden om alsnog een afscheiding van Sevenum te voorkomen. Zij waren: wethouder Leonard Neujean, de leden Jan Drabfels, Arnold Baetsen, Hendrik van der Velden, Jan de Mulder. Het zesde raadslid, P.F. van Es, de eigenzinnige en wispelturige gemeentearts, onthield zich voorlopig van stemming en liet vier dagen later in een eigen brief weten voor afscheiding te zijn. De Sevenummers Pieter Everts, wethouder Jan van Enckevort en Hendrik Vorstermans hielden aan afscheiding vast. De burgemeester toonde zich een vasthoudend gangmaker van de "separetisten". Hij legde groter enthousiasme en energie aan de dag dan de Horstenaren voor hun standpunt wisten op te brengen. Hij had te Brussel kennelijk enkele invloedrijke figuren voor zijn plannen weten te interesseren. Het is dus niet verwonderlijk dat hij met de overwinning ging strijken. Toen koos hij uiteraard voor het burgemeesterschap van Sevenum!

P.A.M. Geurts

Noten:

1 Over het Sevenums standpunt schreef ik in: **Spinninghe. Geschied- en heemkundige opstellen over Sevenum**, Sevenum 1990, 81-91: "Sevenum versus Horst 1800-1836".

2 Het volgende is ontleend aan het Gemeentelijk Archief van Horst nr. 339.

Oude raadhuis ca. 1900

MUSEA

Streekmuseum Stichting Oudheidkamer Horst

Als U deze Info ontvangt is in de Oudheidkamer een interne verbouwing bezig. Deze aanpassing was nodig omdat, met name de depot-ruimte te klein was geworden om alle schenkingen en bruiklenen goed te kunnen onderbrengen. Omdat de werkzaamheden beperkt blijven tot enkele ruimten ondervindt het museumpubliek weinig of geen hinder.

Nog tot 27 oktober 1991 is de grote regionale expositie over de kastelen-rijkdom in het voormalige Land van Kessel te zien. Van de bij deze tentoonstelling uitgegeven brochure van de hand van de heer Flokstra blijven nog een aantal exemplaren in de verkoop. Een laatste kans voor U om op de hoogte te blijven van de nieuwste onderzoekingen.

Van 10 november tot en met 29 december 1991 loopt de tentoonstelling "Kunst van eigen bodem 2". Voor de tweede keer biedt de Oudheidkamer jonge Horster kunstenaars de mogelijkheid zich te presenteren. Deze keer zijn het Brendan van de Beuken, fotograaf, Jacqueline Hanssen met zeefdrukken, Gert de Mulder met keramiek en Wil Verhaeg met schilderijen.

Voor 1992 staan een aantal aantrekkelijke tentoonstellingen op het programma. Omdat de juiste data echter nog niet zijn vastgelegd zijn alle gegevens onder voorbehoud. Contacten zijn gelegd met mevrouw Vermeulen uit Sevenum, die haar mooi en vakkundig naaldwerk zal laten zien. Leo Martens, geboortig uit America, komt

met bijzonder fraai keramisch werk. Uit Eindhoven komt een verzamelaar van oude radio's: een stuk nostalgie. Harrie Linskens heeft een expositie toegezegd van klederdrachtpoppen. Bij deze tentoonstelling wil de Oudheidkamer ook kleding uit eigen bezit ten toon stellen. Uit de rijke verzameling van fotograaf Jac van megen wordt een tentoonstelling samengesteld met beelden van oud-Horst. Bij deze expositie zal ook een film over oud-Horst, eveneens van Jac van megen worden vertoond.

Via de pers wordt U uiteraard van alles op de hoogte gehouden. Voor genealogen blijft de Oudheidkamer belangrijk nu er sinds 18 november 1989 het steunpunt voor Genealogie is gevestigd. Bijna alle DTB-boeken voor Noord- en Midden-Limburg liggen er gratis ter inzage.

Openingstijden:

dinsdag van 10-12 uur; woensdag van 14-16 uur;
vrijdag van 19-21 uur en zondag van 15-17 uur.

Adres:

Steenstraat 2, 5961 EV Horst.

Telefoon 04709 - 86540.

Streekmuseum
Stg. Oudheid
Kamer
Horst.

Stichting Beheer Kunstschaten Sint-Lambertuskerk

De bewaard gebleven middeleeuwse inventaris van de kerk is geplaatst op de rijksmonumentenlijst en op de lijst van beschermde verzamelingen krachtens de Wet Behoud Cultuurbezit. Op initiatief van het kerkbestuur van de Sint-Lambertusparochie werd in 1984 een speciale stichting in het leven geroepen om de zorg voor het kerkelijk erfgoed te coördineren. Deze "Stichting Beheer Kunstschaten Sint-Lambertuskerk Horst" stelt zich ten doel de kunstschaten op verantwoorde wijze te tonen, te conserveren en waar nodig te restaureren. De presentatie vindt plaats in de kerk en de speciaal daarvoor ingerichte Schatkamer. Conserveren en restaureren wordt verricht door vakbekwame specialisten. Het ministerie van W.V.C., particulieren, het Horster bedrijfsleven, alsook de Schatkamer zorgen voor het geld waardoor restauratie en conservering mogelijk is.

Een bezoek aan de Schatkamer draagt bij aan de instandhouding van deze waardevolle Horster kunstschaten.

Openingstijden:

Iedere dinsdagmorgen van 10.30 - 12.30, alleen van juni tot en met herfstvakantie. Tussentijdse afspraken kan men maken met de heer L. Smedts, telefoon 04709 - 81822.

Koperslagersmuseum P. van der Beele

Tot de negentiende eeuw was de koperslager net zoals de smid een ambachtsman van aanzien, daarna sloeg het verval toe. Door het uitsterven van de oude generatie vaklieden dreigt een enorme kennis verloren te gaan. Bij toeval bleef het ambacht in de familie Van der Beele al meer dan honderd jaar voortbestaan. Een grote passie voor het moeilijke vak, de interessante oude gereedschappen en de meesterlijk geslagen koperen voorwerpen met hun fascinerende glans leidden tot de inrichting van het Koperslagersmuseum P. van der Beele. Hier wordt een unieke collectie van duizenden voorwerpen bij toerbeurt tentoongesteld.

De doelstelling van dit museum is zoveel mogelijk van het koperslagersambacht te redden. Hierbij moet men onder andere denken aan bewaren, beschrijven, restaureren, conserveren, fotograferen, documenteren en tentoonstellen. Tenslotte worden door uitgebreid archiefonderzoek gegevens verzameld over koperen voorwerpen, gereedschappen, Europese productiecentra, gilden, koperslagersfamilies, enzovoort.

Mevrouw Van der Beele schreef een informatieve brochure, geïllustreerd met prachtige kleurenfoto's van Hans van der Beele. Het boekje is verkrijgbaar in het museum.

Streekboerderijmuseum "De Locht"

Sinds eind april 1990 is het Streekboerderijmuseum "De Locht" te Horst-Melderslo open voor het publiek. Het gehele jaar staan vrijwilligers klaar om bezoekers te ontvangen.

Het museum ligt aan een straat uitkomend op de Broekhuizerweg, aan de rand van de bebouwde kom. Diverse auto- en fietsroutes komen er langs. In de oude gerestaureerde boerderij ziet men het leven in de woning en de bedrijfsgebouwen anno 1900. Vele oude beroepen zijn te zien door tentoongestelde voorwerpen en werktuigen.

In de ontvangstruimte zal men u welkom heten en iets te eten of te drinken aanbieden. Hierdoor is het museum ook aantrekkelijk voor groepen.

Adres:

Koppertweg 5, 5962 AL Horst-Melderslo.

Telefoon 04709-87320 (of 04709-83366).

Openingstijden:

Zondag, dinsdag en donderdag van 14.00 tot 17.00 uur.

Groepen kunnen na afspraak ook op andere dagen en tijden worden ontvangen.

Goltziusmuseum te Venlo

Tentoonstelling "Nederrijnse pottenbakkers-
kunst"

22 september tot en met 17 november 1991

In 1988 werd bij een archeologisch onderzoek in Gennep een pottenbakkerij ontdekt. De Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek legde een 18e eeuwse complex bloot, bestaande uit een woonhuis, werkplaats, oven en meerdere afvalkuilen. Door deze vondst kreeg men voor het eerst zicht op de organisatie en werkwijze in een Nederrijnse pottenbakkerij. Aangevuld met gegevens uit archieven en met resultaten van onderzoek elders, kon de rijkdom aan vormen en typen van dit aardewerk worden geanalyseerd. De vondsten uit Gennep geven inzicht in het aardewerk dat in het gebied tussen Maas en Rijn tijdens de 18e eeuw dagelijks werd gebruikt. Bij de expositie verschijnt een catalogus verzorgd door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek en uitgegeven door de stichting Historie Peel-Maas-Niers.

Op drie zondagmiddagen, telkens om 15.00 uur, worden tijdens deze expositie in het museum dia-lezingen gehouden. Op 6 oktober drs. J. Thijssen over: Pottenbaken door de eeuwen heen. Op 20 oktober dr. M. Bartels over: Bildmotive und Motivwanderungen auf ritzverzierter Irdenware. Op 17 november twee korte inleidingen: drs. A. Mars (auteur van de catalogus) over: Archeologisch onderzoek naar een pottenbakkerij te Gennep, en mw. M. Sprenkels-Liebrand over: Pottenbakkers en hun pronkschotels.

Tentoonstelling "Op het land"

1 december 1991 tot en met 16 februari 1992

Aan het begin van de 17e eeuw kozen beeldend kunstenaars het landschap als zelfstandig onderwerp. In de eeuwen daarvoor had het landschap slechts als achtergrond dienst gedaan in religieuze en mythologische voorstellingen. In dit proces van verzelfstandiging heeft de prentkunst een essentiële rol gespeeld. De expositie "Op het land" wil een indruk geven wat er in de 17e eeuw op grafisch gebied in de Noord-Nederland gebeurde. De bladen zijn alle afkomstig uit de beroemde verzameling van het Teylers Museum te Haarlem. De werken zijn vervaardigd door kunstenaars als Hendrick Goltzius, Nicolaes Berchem, Jan Saenredam, Paulus Potter, Adriaen van Ostade en Rembrandt van Rijn. Een catalogus uitgegeven door het Teylers Museum begeleidt deze tentoonstelling.

Openingstijden:

Dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.30 uur,
zaterdag en zondag van 14.00-17.00 uur.

Adres: Goltziusstraat 21, 5911 AS Venlo.

Telefoon 077-596762.

Gewoonterecht Lottum uit 1428

Bij onze speurtochten naar de geschiedenis van Lottum vonden we in het Hauptstaatsarchiv te Düsseldorf onder het archief F.A. van Wylich / Lottum, nummer 3 letter A, het volgende handschrift. Het bevat in negentien artikelen de rechten en gewoonten van het Kerspel Lottum uit 1428.

In het kort weergegeven erkennen de inwoners van Lottum de hertog van Gelder als hun heer en het Sint Quirijnsklooster te Neuss als hun gekozen voogd. De hertog mag slechts eenmaal per jaar een voogdgeding doen plaatsvinden, op de derde dag na "dardtthijendag (driekoningen, J.H.) en noch een veertien dagen later, en anders geen". Dit overigens alleen in die zaken waarin geen uitspraak kon geschieden voor de Vrouwenbank van Neuss of voor de andere bank. (Lottum was een van de weinige plaatsen waar twee banken naast elkaar rechtspraak uitoefenden.) De abdis van Neuss had plaatselijk een ambtman die haar belangen behartigde. De hertog had ook een ambtman. Die mocht komen op de avond van Sint Maarten, met een paard, met een lopende knecht, met een vogel en een hond. De ambtman van de hertog had dan vrij verblijf bij de ambtman van de abdis totdat de H.Mis was opgedragen, het middagmaal genoten en hij van de ambtman van de abdis de vijfde penning van de thijns had ontvangen.

Verder verklaarden de inwoners van Lottum dat zij als de hertog in vijandelijkheden kwam te geraken, zij "hunne klokke zullen trekken en zullen volgen en dat verder hun niemand zal gebieden."

Hieruit mogen we afleiden dat er in 1428 in

Lottum missen werden gelezen, er een klok was en klaarblijkelijk een kerk.

Artikel 10 regelde de rechtspraak van de abdis "voor alle gericht in heide en weide, in bos en broek, in stegen en straten, also ver als dat gericht van Lottum gaat of rijkt."

Artikel 11 erkende "den anderen Heren tot Lottum haar gericht toe op hare bezeten goederen en bewoners."

De hertog van Gelder had het recht op alle hoge breuken en tevens op alles wat aandreef in de Maas en wat waar dan ook in Lottum werd gevonden, zover dat gericht van Lottum reikte. In Lottum was een beëdigde bode, die als loon "eenen thijns-penninck" kreeg uitbetaald.

Artikel 14 bepaalde dat Lottum niet verder belast mocht worden dan eenderde voor de heren van Wijckraedt, eenderde voor Sander Vinck en eenderde voor het dorp (het deel van de abdis). Er mocht geen koster of schutter benoemd worden dan door het dorp en de heren gezamenlijk. Tevens werd erop gewezen dat dit kerspel Lottum "onbedwongen mag malen en gruijten, waar zij willen, en hun het degelijkste lijkt."

Aldus een korte samenvatting van de voornaamste punten.

Tien jaar later, op 4 november 1438, verkocht Vinck zijn deel van de heerlijkheid Lottum aan Johan van Dardt. Hierover een volgende keer.

J. Hendrix

(Historische Kring Grubbenvorst-Lottum)